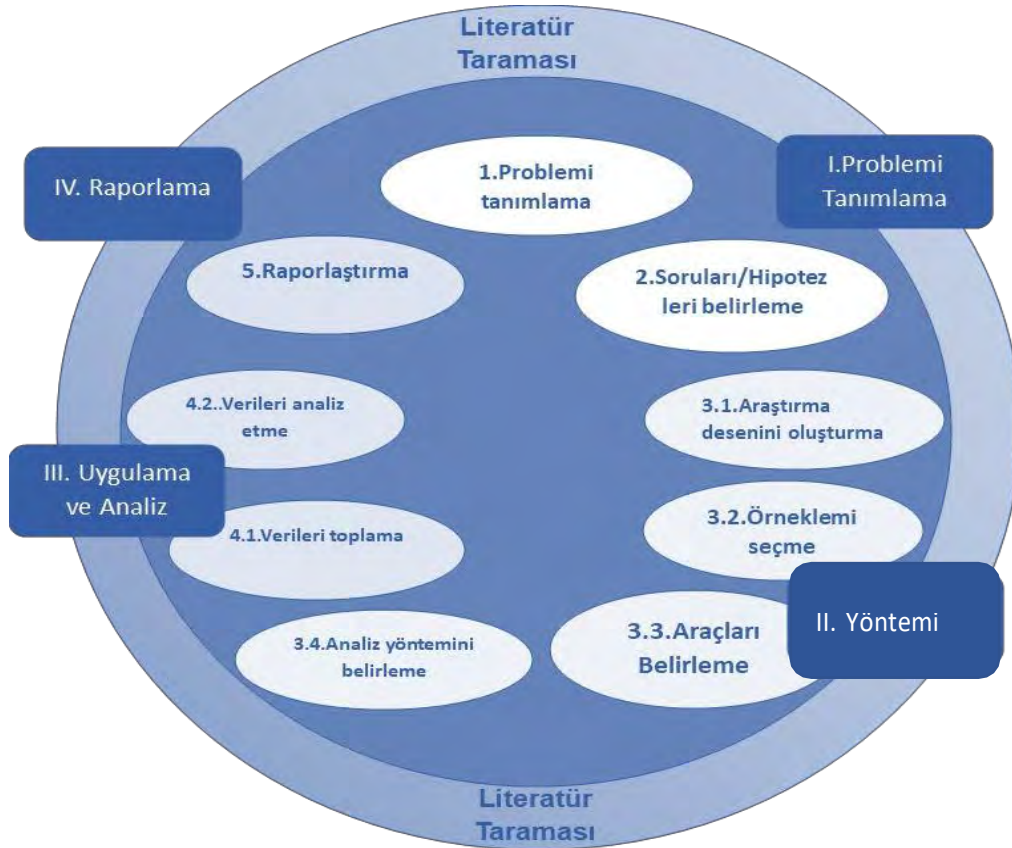

MODÜL 4

EĞİTİM ARAŞTIRMALARI VE AR-GE ÇALIŞMALARI (ÖZET)

Şekil 1. Bilimsel araştırma sürecinin aşamaları

1. Araştırma Fikri, Araştırma Konusu, Araştırma Problemi

Bilimsel araştırma bir problem ile başlar. Araştırılabilir nitelikte iyi bir problemin ve soruların özellikleri şunlardır:

- Akla yatkın olmalıdır. Çok fazla zaman, para veya enerji gerektirmeden araştırılabilir.
- Anlamlı olmalıdır. Araştırılmaya değer olmalı.
- Açık ve anlaşılır olmalıdır. Okunulduğunda herkes tarafından anlaşılabilir.
- Sınanabilir, test edilebilir, ölçülebilir olmalıdır.
- Çok geniş veya çok dar kapsamlı olmamalıdır.
- Orijinal ve özgün olmalıdır. Daha önce cevaplanmış olmamalıdır.
- Etik olmalıdır.

Araştırma problemini tanımlarken kullanılan başlıklar:

- Giriş bilgisi; Araştırmanın temel değişkeni hakkında genel bilgiler verilerek problemin bağlamı ve neden önemli olduğu açıklanır.
 - Gelişme (Detaylandırma): Çalışmanın kurumsal çerçevesi ve ilgili araştırmalar özetlenir. İlgili araştırmaların sonuçları tartışılarak sunulur.
 - Bilgileri özetleme: Sınırlandırılan konuya ilişkin çalışmaların sonuçları özlüce sunulur.
 - Problem durumuna işaret etme: Cevap aranan problem tanımlanır. Neyin araştırılacağı kısaca açıklanır.
- Araştırma fikrinin kaynakları: Günlük yaşam, uygulama, geçmiş araştırmalar ve kuramlardır.

Alanyazın Taraması

Alanyazın taraması; araştırma problemini **sınırlandırmaya** yardımcı olur, **araştırmanın önemini** belirlemeye katkı sağlar, yöntemin geliştirilmesine katkı sağlar, yapılacak **araştırmanın sonuçlarının yorumlanmasına** yardımcı olur. Alanyazın taraması sürecinde temel amaç mümkün olduğunca birincil kaynaklara ulaşmaktır.

- Birincil kaynaklar (Araştırma raporları, tezler, araştırma makalelerinin yayınlandığı dergiler, kitaplar)
- İkincil kaynaklar (Ansiklopediler, çeşitli kaynaklardan üretilen kitaplar, derleme makaleleri vb.)

Araştırma Probleminin Tanımlanması

Değişken Tanımlama

- Değişkenin özelliği sayı ve miktar olarak açıklanabiliyorsa buna **nicel değişken** denir. (Sınav puanı, kardeş sayısı nicel değişkendir).
- Eğer değişkeni sayısal olarak ifade edemiyor, sınıflandırıyorsak buna **nitel değişken** denir. (Cinsiyet, medeni durum),
- **Süreksiz değişkenler**, ölçülen özellik ile ilgili sadece sınırlı sayıda değer alırken **sürekli değişkenler** iki ölçüm arasında sonsuz sayıda değer alabilirler. Örneğin medeni durum sadece bekar ve evli değerleri alabilir. Bu nedenle süreksizdir. Ancak bireyin yaşı sürekli değişkendir olarak kesirli de gösterilebilir.
- **Bağımsız değişken (X)**, araştırmacının bağımlı değişken üzerinde etkisini test etmek istediği değişkendir.
- **Bağımlı değişken (Y)** ise üzerinde bağımsız değişkenin etkisi incelenen değişkendir. Bağımsız değişken etki eden, neden olan değişkenken bağımlı değişken sonuç olarak ortaya çıkan değişkendir

Sınıfı	Tanımı	Örnek
Değiştirilebilir	Araştırmacının müdahale ettiği, değiştirdiği bağımsız değişkendir. Nitel bir değişkendir.	Öğretim yönetimi, Tedavi türü
Seçilmiş	Araştırmacının müdahale etmediği, ortamda var olan, seçilen bağımsızdeğişkendir. Nitel veya nicel olabilir.	Cinsiyet, Yaş, Okula devam durumu
Düzenleyici	Bağımlı değişken ve bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi düzenleyen veya etkileyen değişkendir. İkinci düzey bağımsız değişken de denir.	Sınav kaygısının sınav performansına olan etkisinin incelendiği çalışmada sınav deneyimi
Dışsal (Kontrol)	Bağımlı değişkenle ilişkisi olan ancak araştırmada etkisi test edilmeyen değişkendir.	Çevrim içi destekli eğitimin başarıya etkisinin incelendiği çalışmada SED

Araştırmanın Amacı ve Araştırma Sorusu/Hipotez Oluşturma

Araştırmanın amacı iki düzeyde tanımlanır

Genel (temel) amaç: Çalışmanın hedeflerini ortaya koyan genel bir ifadedir.

Alt amaçlar (alt problemler): Genel amaca ulaşmak için hangi özel amaçların gerçekleşeceğini gösterir.

Alt amaçlar düz cümle, soru cümlesi veya hipotez olarak yazılabilir.

■ Hipotez, araştırmada test edilmek üzere oluşturulan ifadelerdir.

■ **Sıfır (null) hipotezi**, korelasyonun olmadığına yöneliktir. İstatistiksel hipotez olarak da isimlendirilir. (Örneğin Oyun bağımlılığı düzeyi ile çocukların akademik başarıları arasında ilişki yoktur.)

■ **Araştırma (alternatif) hipotez** ise farkın veya korelasyonun var olduğuna yöneliktir. (Örneğin Oyun bağımlılığı düzeyi ile çocukların akademik başarıları arasında ilişki vardır.)

✚ İlişkinin (korelasyonun) yönü belli ise **yönlü (tek yönlü)** hipotez olarak adlandırılır. İlişkinin yönü belli değilse **yönsüz (iki yönlü)** olarak adlandırılır.

ÖRNEK : Probleme dayalı öğrenme yöntemiyle ders işleyen öğrencilerin başarıları daha yüksektir (**Yönlü-tek yönlü hipotez**).

ÖRNEK: Öz yeterlik ile performans arasında bir ilişki vardır (**Yönsüz -iki yönlü**)

Araştırmanın Önemi, Sayıltıları, Sınırlılıkları, Tanımlar

Araştırmanın raporlaştırılmasında önem bölümü "Uygulamaya ne gibi katkılar getirecektir?", "Hangi sorunun çözümüne katkı sağlayacaktır?", "Hangi durumun iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır?" sorularının cevabı verilir.

Sayıltı, araştırmaya temel alınan ve doğruluğunun ispatlanmasına gerek duyulmadan kabul edilen önermelerdir

Sınırlılıklar, araştırmacının kontrol edemediği ancak araştırma sonuçlarını negatif olarak etkileyebileceğini düşündüğü noktalardır

Yaratıcı Problem Bulma/Çözme ve Etkili Arama Stratejileri

Yaratıcı problem bulma stratejilerini sıralayacak olursak

- Temel ihtiyaçların araştırılması
- Kasıtlı sınırları olan bir problem alanı tanımlamak
- Probleme kasıtlı olarak farklı bakış açıları uygulamak
- Sorgulamayı bir problemin bağlamına ve paydaşlarına doğru genişletmek

➡ Abdulla ve Cramond (2018), **Yaratıcı Problem Bulma Hiyerarşisini** şu şekilde sıralamaktadır: problemi keşfetme, problem formülasyonu, problem oluşturma, problem betimleme ve problemi tanımlamadır.

➡ **Osborn-Parnes** yaratıcı problem çözme süreci aşağıdaki aşamalara göre sınıflandırılır:

1. Problemin alanını tanımlama aşaması olan **nesnede bulma**.
2. Veri elde etme aşaması olan **gerçeği bulma**.
3. Problemi doğru tanımlama aşaması olan **problemi bulma**.
4. Problemdeki çözümlerin genelleştirilmesi aşaması olan **fikir bulma**.
5. **Çözümü bulma**.
6. Seçilen fikirlerin uygulanma aşaması olan kabulü doğru bulma.

➡ **Sternberg'in artırılmış başarılı zekâ kuramı**, Bu kuramda yedi üst bileşen vardır: (1) bir problemin varlığının farkına varma, (2) problemi tanımlama, (3) problemin çözümüne kaynak ayırma, (4) problemi zihinsel olarak temsil etme, (5) problemi çözmek için bir strateji formüle etme şeklindedir. (6) stratejinin kullanılırken başarısının izlenmesi ve (7) stratejinin uygulandıktan sonra değerlendirilmesidir.

➡ **Isaksen ve Treffinger** günceli 6.2 versiyon (sürüm) olan Yaratıcı Problem Bulma'nın 3. sürümünü sunmaktadır. Bu sürümdeki yaratıcı problem bulma süreci şu sırayı takip eder:

- **Karışıklık bulma**: Zorluk kabul edilir ve buna tepki vermek üzere sistematik çaba sergilenir.
- **Veri bulma**: En önemli veri belirlenir ve analiz edilir.
- **Problem bulma**: Çalışan bir problem durumu belirlenir.
- **Fikir bulma**: En umut veren veya ilginç veri seçilir.
- **Çözüm Bulma**: Fikirleri değerlendirecek birçok önemli kriter seçilir. Kriterler fikirleri değerlendirme, güçlendirme ve rafine etmek için kullanılır.
- **Kabul Bulma**: En umut veren çözümlere odaklanılır ve bu çözümler eyleme geçmek üzere hazırlanır.

Çözümü uygulayacak belli planlar formüle edilir.

Etkili Arama Stratejileri

- **Portal** ise diğer internet sitelerine bağlantıların, genellikle alfabetik olarak listelendiği sitedir.
- **Bilimsel dizinler** (bibliyografik dizinler veya bibliyografik veri tabanları) disiplin, konu veya yayın türüne göre düzenlenen dergi listeleridir.
- Siz aradığınız kelime grubunun bir bütün olarak aranmasını istiyorsanız, **tırnak işareti içinde** yazarsanız, araştırmanız özelleşecektir. Örneğin arama motoruna **"nitel araştırma"** ifadesini yazdığınızda muhtemelen tam olarak aradığınız dokümanları çıkartacaktır.
- Bununla birlikte bu listelenen sonuçlarda matematikte yer alan *en Covid veya pandemi* ifadelerini arama sonuçlarınızda karşınıza çıkmasını **istemiyorsanız** sonuçlardan bu ifadelerin geçtiği dokümanları ayıklamak isterseniz arama motoruna **"nitel araştırma" "- covid -pandemi"** şeklinde yazmalısınız.
- Aradığımız metnin, içinde ya **"nitel araştırma"** ya da **"durum çalışması"** iki terimden **herhangi birini** kapsasın isterseniz arasına **"or"** mantıksal bağlacını eklemelisiniz. Örneğin arama çubuğuna **"nitel araştırma" or "durum çalışması"** yazabilirsiniz. Arama motorları için farklı ipuçlarını Tablo 1'de bulabilirsiniz.

Tablo 1. Arama Motoru İpuçları

Arama Motoruna Yazılan İfade	İfadenin Açıklaması
"Durum Çalışması" site:edu.tr	Durum ve çalışması kelimelerinin yan yana yer aldığı, Türkiye'deki üniversitelerde yayınlanan sayfaları listeler.
"Durum Çalışması" site:gov.tr	Durum ve çalışması kelimelerinin yan yana yer aldığı, Türkiye'deki devlet kurumlarında yayınlanan sayfaları listeler.
"Durum Çalışması" filetype:pdf	Durum ve çalışması kelimelerinin yan yana yer aldığı, pdf uzantılı sayfaları listeler.
link: oba.gov.tr	oba.gov.tr'yi adresleyen sayfaları listeler.

Tablo 2. Akademik Amaçlı Kullanılabilecek Arama Motorları ve Portalları

Google Scholar tez.yok.gov.tr BASE PLOS ONE Classhook References.net Quotes.net	Google Books Dergipark Internet Modern History Sourcebook History Engine CORE	Google Trends Science.gov Wolfram Alpha Ethnologue Merriam-Webster Dictionary and Thesaurus
---	--	---

Örnekleme Yöntemleri

- **Evren**, soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin elde edildiği büyük gruptur.
- Araştırma sonuçlarının geçerli olacağı evrenin sınırlandırılmış parçasına ise **evren birimi** denir.
- Evrenden elde edilen verilerden hesaplanan ve evreni betimlemek için kullanılan değerlere **evren değeri** ya da **parametre** denir. Evrenin tüm birimlerine ulaşarak bilgilerin toplanmasına ise **sayım** denir.

Ankara'da ortaöğretim öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığını belirlemeye yönelik bir araştırma için

Evren: Ankara'da ortaöğretim düzeyinde eğitim gören öğrenciler **Evren birimi:** Ortaöğretim öğrencisidir.

- Evren; hedef evren ve ulaşılabilir evren olmak üzere ikiye ayrılır.
 1. **Hedef evren:** Araştırmacının ulaşmak istediği ancak ulaşması güç olan soyut evrendir.
 2. **Ulaşılabilir evren:** Araştırmacının ulaşabileceği, gerçekçi seçimi olan somut evrendir.

- **Örneklem**, özellikleri hakkında bilgi toplamak için çalışılan evrenden seçilen onun sınırlı bir parçası; **örnekleme** ise evrenin özelliklerini belirlemek, tahmin etmek amacıyla onu temsil edecek uygun örnekleri seçmeye yönelik süreci ve bu süreçte gerçekleştirilen tüm işlemleri tanımlar.
- Örneklemelerden elde edilen verilerden hesaplanan ve örnekleme betimlemede kullanılan değerlere **örneklem değeri** ya da kısaca **istatistik** denir.

Gözlem birimi: Evrenin en küçük parçası olarak tanımlanabilen ve araştırmanın bilgi kaynağı durumunda olan birimdir. Örneğin liselerdeki oyun bağımlılığı araştırılırken gözlem birimi lisedeki öğrencilerdir.

Örnekleme Yöntemleri

Seçkisizlik ilkesi evrenden örneklem için çekilecek birimlerin seçilme olasılıklarının eşit ve bağımsız olması anlamına gelir. Evrene ait çerçevede yer alan tüm birimlerin örneklem için seçilme olasılıklarının eşit olması, evren değerlerinin daha güçlü tahminini sağlayacaktır.

Seçkisiz örnekleme yöntemleri

1. Basit seçkisiz örnekleme

Örnekleme birimlerinin, evren listesinden seçkisiz olarak çekilmesidir. İlkokul öğretmenlerinin web 2.0 araçlarını kullanma düzeylerinin araştırıldığı bir çalışmada, kodlanarak oluşturulan okul listesinden belirlenen sayıda okulun seçkisiz (kura ile) seçilmesi basit seçkisiz örnekleme örneği olarak verilebilir.

2. Tabakalı örnekleme

Tabakalı örneklemede amaç; evrendeki alt grupların ağırlıkları oranında örnekleme temsil edilmelerinin sağlanmasıdır. **Örneğin** öğretmenlerin web 2.0 araçlarını kullanma düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek istediğinizde cinsiyete göre dağılım önemli olacaktır. Bu durumda evreni cinsiyete göre tabakalara ayırdıktan sonra evrendeki ağırlıklarına göre seçim yapılabilir.

Seçkisiz olmayan örnekleme yöntemleri

1. Sistematiik örnekleme : Sistematiik örneklemede, örneklem için birimler belli bir sistematiik izlenerek seçilir.

2. Uygun örnekleme : Zaman, para ve iş gücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir.

3. Amaçlı örnekleme

Derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir. Sık kullanılan bazı amaçlı örnekleme türleri verilmiştir:

Aykırı örneklem, problemle ilgili olarak birbirine aykırı (uç) durumlardan, örneklerden oluşturulmasıdır. Oyun bağımlılığı yüksek olan ve oyun oynamayan veya oyun bağımlılığı olmayan öğrencilerin seçilmesi.

Maksimum çeşitlilik, örneklemin problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumlardan oluşturulmasıdır.

Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okulların seçilmesi **benzeşik örneklemin**, araştırmanın problemiyle ilgili olarak evrende yer alan benzeşik bir alt gruptan veya durumdaki oluşturulmasıdır.

Şehir merkezinde görece geneli yansıtabilecek bir veya birkaç okulun seçimi **tabakalı amaçsal örnekleme**, örneklemin ilgilenilen belli alt grupların özelliklerini göstermek, betimlemek ve bunlar arasında karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla tanımlanan alt gruplardan oluşturulmasıdır.

Ölçüt örnekleme, bir çalışmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulabilir.

Nicel Araştırmalar

Araştırmalar, temel aldıkları felsefeye, bakış ağısına göre **nicel** , **nitel** ve **karma** araştırmalar olmak üzere üçe ayrılır. Nicel verilerin toplanmasını ve analizini gerektiren çalışmalardır. Değışkenler arasındaki ilişkiler kanıtlanmaya çalışılır. **Araştırmanın genelleme yapmak, tahminlerde bulunmak ve nedensellik ilişkisini açıklamak** gibi amaçları vardır.

Bağımlı değışkende gözlenen değışmelerin, bağımsız değışkenle açıklanabilirlik derecesi iç geçerlik, sonuçların deneklerin seğıildiğı büyük gruplara, evrene genellenebilirlik derecesi ise dış geçerlik olarak tanımlanır.

İ geçerliğı tehdit eden bazı faktörler; deneklerin seğıimi, deneklerin olgunlaşması, veri toplama aracı, deneklerin geçmişi, denek kaybı etkisi,

Dış geçerliğı tehdit eden faktörler ise örnekleme etkisi, beklentilerin etkisi değışken etkileşim etkisi

1. Tarama Araştırmaları

Bir konuya ilişkin var olan durumun fotoğrafinı çekerek bir betimleme yapmak amacıyla katılımcıların demografik özelliklerinin, görüşlerinin, yeterliklerinin vb. özelliklerinin belirlendiğı, diğerk araştırmalara göre daha büyük örneklemler üzerinde yapılan araştırmalara tarama araştırmaları denir

Tarama araştırmaları **anlık, zamana bağılı değışim (kesitsel, boylamsal), boylamsal, geçmişe dönük** tarama araştırmaları olmak üzere dört başlıkta incelenebilir.

Karasar (2002), **anlık** tarama araştırmalarını mevcut durumun var olduğı şekliyle betimlenmesi amacıyla yürütölen çalışmalar olarak tanımlamaktadır. **Kesitsel** araştırmalarda betimlenecek değışkenler bir seferde ölçölür. **Boylamsal** tarama araştırmalarında araştırma değışkenlerinin zamana bağılı değışimleri incelenir.

Tarama Araştırmalarının Süreci : Örneklemin seğıimi Verilerin toplanması Verilerinanalizi Evrene Genelleme

2. Korelasyonel Araştırmalar

Korelasyonel araştırma, iki ya da daha çok değışken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değışkenlere müdahale edilmeden incelendiğı araştırmalardır. Değışkenlere müdahale edilmemesi nedeniyle korelasyonel araştırmalar nedensel karşılaştırma araştırmalarına benzer.

Korelasyonel araştırmalarda değışkenler arasındaki ilişki, hesaplanan uygun bir korelasyon katsayısı ile gösterilir. Bu katsayı +1 ile -1 aralığında değışir. Katsayının pozitif olması bir değışkende artış meydana geldiğı zaman diğerk değışkende de artış olduğunu, negatif olması ise bir değışkende artış görülürken diğerkinde azalma meydana geldiğini göstermektedir. Korelasyon katsayısının ± 1 olması mükemmel bir ilişkiyi, 0 olması ise iki değışken arasında hiilişki olmadığini gösterir

3. Nedensel Karşılaştırma Araştırmaları

Nedensel karşılaştırma, ortaya ıkmiş/var olan bir durumun nedenlerini, bu nedenleri etkileyen değışkenleri veya bir etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik bir araştırma türüdür.

Nedensel karşılaştırma türü araştırmalarda bir durumun neden ortaya çıktığı, bu durumun oluşmasında nelerin etkili olduğı bulunmaya çalışılır. Nedensel karşılaştırma araştırmalarında ise hangi değışkenin diğerkinin nedeni olduğı belirlenmeye çalışılır.

4. Deneyisel Araştırmalar

Deneyisel araştırmalar, kısaca araştırmacı tarafından oluşturulan farkların bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmeye yönelik çalışmalardır. Deneyisel desenlerde temel amaç değişkenler arasında oluşturulan neden-sonuç ilişkisini test etmektir.

Deneyisel Araştırmaların Türleri

A. Zayıf Deneyisel Desenler: Zayıf deneyisel desenlerin ortak özelliği desende iç geçerliliği tehdit eden faktörlerin kontrol edilmemesi ve seçkisizliğin söz konusu olmamasıdır. Zayıf deneyisel desenler 1. tek grup ön test-son test deseni, 2. statik grup karşılaştırmalı desen ve 3. statik grup ön test-son test deseni olmak üzere üçe ayrılır.

Tek grup ön test-son test desende, deneyisel işlemin etkisi tek bir grup üzerinde yapılan çalışmayla test edilir.. Seçkisizlik ve eşleştirme yoktur. Desene ilişkin simgesel gösterim ve uygulama örneği Ek 1'de sunulmuştur. Zayıf deneyisel desenler altında sıklıkla kullanılan diğer desenler de Ek 2'de verilmiştir.

B. Gerçek Deneyisel Desenler: Gerçek deneyisel desenler, deneklerin bağımsız değişkenin düzeylerine, gruplara seçkisiz olarak yerleştirildiği çalışmaları tanımlar. Gerçek deneyisel desenler 1. ön test-son test kontrol gruplu seçkisiz desen, 2. son test kontrol gruplu seçkisiz desen ve 3. eşleştirilmiş seçkisiz desenler olmak üzere üçe ayrılır.

Ön test-son test kontrol gruplu seçkisiz desende, ilk olarak daha önce belirlenen denek havuzundan seçkisiz atama ile iki grup oluşturulur. Gruplardan biri deney, diğeri kontrol grubu olarak seçkisiz bir şekilde belirlenir. Daha sonra iki grupta yer alan deneklerin, uygulama öncesinde bağımlı değişkenle ilgili ölçümleri alınır. Uygulama sürecinde ise etkisi test edilen deneyisel işlem deney grubuna uygulanırken kontrol grubuna uygulanmaz. Son olarak gruplardaki deneklerin bağımlı değişkene ait ölçümleri aynı araç ya da eş formu kullanılarak tekrar elde edilir.

C. Yarı Deneyisel Desenler: Hazır gruplar üzerinde grup eşleştirmenin olduğu ancak seçkisiz atamanın olmadığı desenlerdir. Bu desenlerde sadece iki farklı eşleştirme türü dikkate alınarak gruplar belirlenir. Bunlar eşleştirilmiş ve zaman serisi desenleridir.

D. Eşleştirilmiş desende, yansız atama kullanılmaz. Desende hazır gruplardan ikisi belli değişkenler üzerinden eşleştirilmeye çalışılır.

E. Zaman serisi desende, hem işlem öncesinde hem de işlem sonrasında tekrarlı ölçümler söz konusudur.

6. Tek Denekli Araştırmalar

Tek denekli araştırma sadece bir ya da çok az sayıda deneğe ilişkin bulguların yorumlandığı yarı deneyisel bir araştırma türüdür. Araştırma denek üzerinde uygulanan birden çok aşamadan oluşur. Farklı aşamalar olması tekrarlı ölçümlerin yapılmasını gerektirir. Tek denekli araştırmalarda iç geçerlik bağlamında tek/az sayıda denekle çalışılması hem deneğin hem de deneyisel işlemlerin kolay kontrol edilmesini sağlar ancak aynı denek üzerinde çok sayıda işlem yapılması veri toplama araçlarının etkililiğini azaltabilir..

Nitel Araştırmalar

Nitel Araştırmanın Özellikleri kısaca listelenecek olursa doğal ortam, temel araç olarak araştırmacı, doğrudan veri toplama, çoklu yöntemler, zengin betimlemeler, sürece yönelik, tümevarım ve tümdengelim veri analizi, araştırma desenlerinde esneklik, araştırmacının katılımcı rolü, yansıtıcılık ve bütüncül açıklama.

Nitel ve Nicel Araştırmalar Arasındaki Farklar

Tablo 3. Nitel ve Nicel Araştırmalar Arasındaki Farklar

Özellik	Nitel	Nicel
İzlenen yol	Tümevarımsaldır.	Kavram oluşturmak ve belli kişi ve gruplara ne veniğin olacağını tahmin etmek için kuramsal bilgilerden yararlanır.
Araştırma deseni	Genellikle esnek ve dinamiktir.	Çok istenmese de bazen değişime gidebilir.
Araştırma süreci	Ne doğrusal ve ne ardışıktır.	Genellikle doğrusaldır.
Hipotezler	Çalışmanın gelişme sürecinde ortaya çıkması tercih edilir.	Başlangıçta belirlenen hipotezlere sadık kalınır.
Amacı	Nelerin başkalarının nasıl anlamlandırıldığının anlaşılmasıdır.	İlişkileri tanımlamak ve tahmin etmektir.
Genellenebilirliği	Yoktur.	Vardır.
Veriler	Sözel ifadelerle betimlenir.	Sayısal değerlere indirgenir.
Güvenirlilik	Sonuçların uygunluğuna bakılır.	Araçlardan elde edilen değerlere daha çok önem verilir.
Geçerlik	Bilgi kaynaklarının sağlaması yapılarak gerçekleştirilir.	Ölçümler istatistiksel indekslerle bağlı yapılır
Örnekleme	Alan uzmanları belirler.	Seçkisiz seçim yöntemleri tercih edilir.
Prosedürler	Anlatılarak betimlenir.	Kesin olarak tanımlanmıştır.
Konu dışı değişkenler	Mantıksal analizler tercih edilir.	İstatistiksel olarak kontrol edilmesi tercih edilir.
Ön yargılar	Özel desensel kontroller tercih edilir.	Araştırmacıya güvenilir.
Sonuçlar	Sözel ifadelerle anlatılarak özetlenmesi tercih edilir.	İstatistiksel olarak özetlenmesi tercih edilir.
Karmaşık olay ve olgular	Bütününün tanımlanması tercih edilir.	Analiz sürecinin yönetilmesi için küçük parçalara bölünür.
Karmaşık olgu ve olaylar	Dışarıdan müdahale edilmez.	Amacı doğrultusunda yönlendirilebilir.
Sonuç	Alternatif görüşler üretir.	Kesin ifadelerle sonuçlanır.
Araştırmacılar	Kendilerini araştırma dışında tutmaları mümkün değildir.	Kendilerini araştırılan konunun dışında tutmaları mümkündür.

Nitel araştırmaların aşamaları; çalışılacak olan konunun saptanması, çalışmadaki katılımcıların belirlenmesi, hipotezlerin üretilmesi, verilerin toplanması, verilerin analizi ve analizin yorumlanması şeklinde sıralanabilir.

Nitel araştırmaların türleri ise durum çalışması, eylem araştırması, fenomenoloji çalışmaları, etnografi araştırması, anlatı araştırması, tarama araştırması, tarihî araştırma, kuram oluşturma çalışmalarıdır.

1. Durum Çalışması

McMillan (2000) ve Yin (2009), durum çalışmalarını (örnek olay çalışmaları/case studies) kendi gerçekliği içinde çalışan ve içinde bulunulan içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı bir veya daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun veya diğer birbirine bağlı sistemlerin ve bunların derinlemesine incelendiği araştırma yöntemi olarak tanımlamaktadır.

Durum çalışmalarının türleri; tarihsel örgütlenme, gözlemsel durum çalışması, hayat hikâyesi, durum analizi, çoklu durum ve çoklu alan şeklinde sınıflandırılabilir

Durum çalışmalarının veri analiz yöntemleri ise kategorik birleştirme; doğrudan yorumlama; modelleri çizme; doğal genellemedir

Durum Çalışmalarının Özellikleri

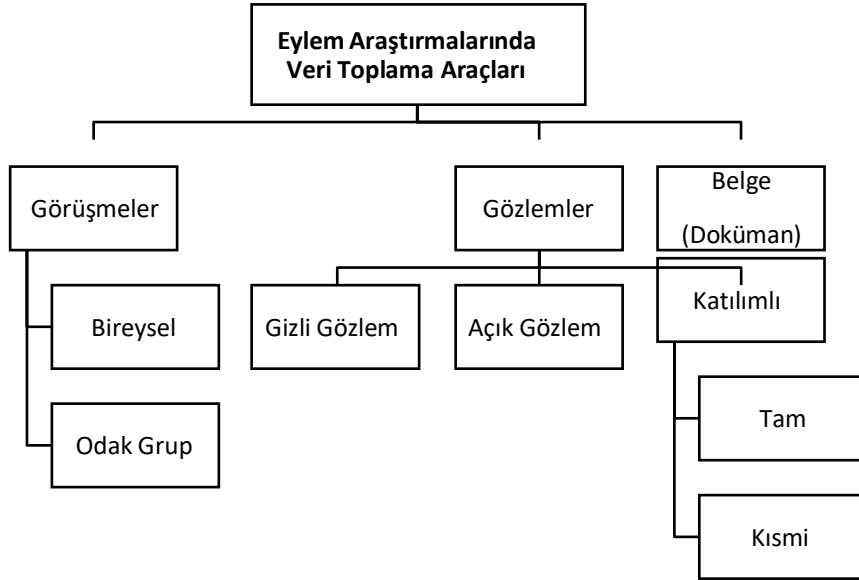
Tablo 4. Durum Çalışmasının Özellikleri

Özellik	Açıklaması
Durum	Birey, küçük grup, kuruluş, ortaklık, topluluk, ilişki, karar verme, proje olabilir.
Amacı	İşsel bir durum (benzersiz bir durumu) veya araçsal bir durum (seçilmiş durumu) ele alabilir.
Veri	Çeşitlendirilmelidir.
Veri analizi	İrdelenecek durumun birden fazla birimi veya tamamı olabilir.
Betimleme	Temalar, konular, belli durumlar seçilebilir. Çapraz durum analizi veya kuramsal model sunulabilir.
Sonuç	Çıkarımlar (Stake, 1995); model veya açıklamalar (Yin, 2009) şeklinde sunulur.

2. Eylem Araştırması

Eylem araştırması kişilerin kendi mesleki eylemleri hakkında araştırma yapmaları ve değişim için eyleme geçmeleri temelinde gerçekleşen sistematik bir müdahale sürecidir.

Eylem araştırmasının aşamaları; plan, eylem, veri toplama ve yansıtmadan oluşan döngüsel bir süreçtir (Kurubacak, 2017). Bu aşamaları detaylandıracak olursak tanımlama, tanımlama, geliştirme, uygulama ve değerlendirme ile sonuçların paylaşılmasıdır.

■ Eylem araştırmalarını **uygulamalı ve katılımlı eylem araştırmaları** olarak ele almak mümkündür. **Uygulamalı eylem araştırmalarının özellikleri:**

- ☑ Yerel uygulamalar üzerinde çalışır.
- ☑ Bireysel/takım temelli araştırma içerir.
- ☑ Öğretmenin gelişimine ve öğrencinin öğrenmesine odaklanır.
- ☑ Bir eylem planını yürürlüğe koyar.
- ☑ Katılımlı eylem araştırmalarının özellikleri:
- ☑ Bireylerin yaşamlarını sınırlandıran sosyal meseleleri inceler.
- ☑ Eşitlikçi iş birliğini vurgular.
- ☑ Yaşam kalitesini yükseltecek değişimlere odaklanır.
- ☑ Araştırmacının özgürleşmesi ile sonuçlanır.

Eylem araştırmalarında veri analizi yöntemleri: Hermenötik, içerik analizi, söylem (discourse) analizi, göstergebilim, metaforik analiz, alan analizi, anlatıbilim, retorik (hitabet), olay analizi, mantık analizi, tümevarım, karşılaştırmalı analiz, taksonomi, tipoloji, nitel/nicel istatistiktir

4. Fenomenolojik Araştırmalar

Fenomenolojik araştırmaların amacı *bireysel deneyimleri evrensel nitelikte açıklamaya çalışmaktır*. Örneğin mutluluk, yaşlanmaya katlanma, küresel salgınla mücadele gibi. Araştırmacılar fenomeni deneyimleyen kişilerden veri toplayarak bütüncül bir bakış açısı ortaya koyan "neyin" "nasıl" deneyimi etkilediğinin betimlemesini sunar.

Fenomenolojik Araştırmanın Türleri: Bireysel fenomenoloji, ampirik fenomenoloji, diyaloglu fenomenoloji ve hermenötik (yorumlayıcı) fenomenoloji.

Fenomenolojik Araştırmaların Özellikleri

Özellik	Açıklaması
Fenomen	Tek bir kavram veya düşünceyi işaret eder. Örneğin eğitimde "çalışma alışkanlıkları".
Örneklem	Fenomeni deneyimleyen bir grup (büyüklüğü 3-4 kişi ile 10-25 kişi -mümkünse <10 kişi) insan
Felsefi tartışmalar	Yaşanılan deneyimler fenomenle ilgili öznel diğer insanlarla ortak olan nesnel deneyimler söz konusudur.
Araştırmacının rolü	Kendisini ayrıç içerisine alır. Başka bir ifade ile kişisel deneyimlerini ele alarak okuyucunun kişisel deneyimleri ile araştırmayı yönlendirip yönlendirmediği hakkında fikir sahibi olması sağlanır. Her şeyle ilk kez karşılaşmış bakış açısı "aşkın" olarak ifade edilir.
Veri toplama süreci	Genellikle mülakatlar yoluyla olur. Ancak gözlem, günlük, dokümanlar, yazıya aktarılmış konuşmalar, resmî yazılar, drama, film, şiir, müzik veya diğer sanat formlarından da yararlanılabilir.
Veri analizi	Dar kapsamdan (anahtar ifadelerin listelenmesi) geniş kapsama (anlam kümeleri /grupları oluşturma) doğru ilerleyen sistematik bir süreçtir.
Gözlem süresi	Uzun soluklu olmalıdır.
Sonuç	"Neyin" "nasıl" deneyimlendiğini bütünleştiren "öz" betimlenir. Öze ulaşmak için dokusal ve yapısal betimlemeler harmanlanır.

Fenomenolojik araştırmanın aşamaları; görüngünün sezilmesi ve algılanması, görüngüye odaklanılması ve görüngünün betimlenmesi şeklindedir. Fenomenolojik araştırmalarda verileri; görüşmeler, günlükler, çizimler, gözlemler vb. ile elde ederiz.

5. Etnografi Araştırmaları

Etnografi araştırmalarının türleri: Dini etnografi, yaşam öyküsü, otoetneografi, feminist etnografi, etnografik romanlar ile fotoğraf, video elektronik ortamda bulunan görsel etnografi türleri ile gerçekçi etnografi ve eleştirel etnografi şeklinde listelenebilir.

Bilişsel etnografi daha yeni bir tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Otantik dünyada bilişsel etkinliklerin nasıl gerçekleştirildiğini araştıran olay odaklı bir yöntemdir

Etnografik görüşmeler, yapılandırılmamış görüşmelerdendir,

Etnografi araştırmalarının özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- ➡ Bir grubun kültürünün karmaşık ve eksiksiz betimlenmesine odaklanır.
- ➡ Grup ile ilgili olarak yalnızca dil değil, **zihinsel faaliyetleri, ritüeller, sosyal ağlar gibi toplumsal örgütlenme modelleri**, dünya görüşü gibi düşünsel sistemler de araştırılır.
- ➡ Kültürdeki davranışların önemli özelliklerinden biri bozulmadan uzun soluklu devamlılığı ve etkileşim içinde kalmasıdır.
- ➡ Veri kaynağı olarak geniş alan çalışması, mülakatlar, gözlemler, semboller, eserler, vb. kullanılabilir.
- ➡ Veri analizi için **emik, kültürel yorum, etikten** yararlanır
- ➡ Araştırma sonunda aynı kültürü paylaşan grubun nasıl çalıştığı, nasıl hareket ettiği, grubun yaşam şekline dair bilgi vermek gerekir.

- ➡ **Etnografi araştırmalarının aşamalarına** bakacak olursak, tek bir yolu yoktur. Ama şu sıra izlenebilir:
 - Etnografi en uygun desen mi? •Katılımcılar gerçekten bir grup mu? Bunun göstergesi uzun zamandır bir arada yaşıyor olmalarıdır.
 - Araştırılacak kültürel tema, konu veya kuram seçilmelidir.
 - Temalaştırmada ne yaptıkları (davranış); ne söyledikleri (dil), vb. seçilir.
- ➡ **Etnografi araştırmalarının veri türleri**; gözlemler, testler ve önlemler, anketler, mülakatlar, anketler, görsel-işitsel materyaller, mekânsal haritalama ve ađ araştırması
- ➡ Gerçekçi etnografide, objektiflik söz konusudur, Eleştirel etnografide ise herhangi bir nedenle (güç, sınıf farkı, ırk, cinsiyet, vb.) kişilerin ötekileştirilmesine karşı çıkar,

6. Anlatı Araştırmaları

Anlatı araştırmaları (narrative studies), insanların bir konuya veya duruma ilişkin deneyimlerini yaşamış oldukları hikâyeler ile inceler. **Anlatı araştırmasının özelliklerini** Creswell (2013) şu şekilde sıralamaktadır:

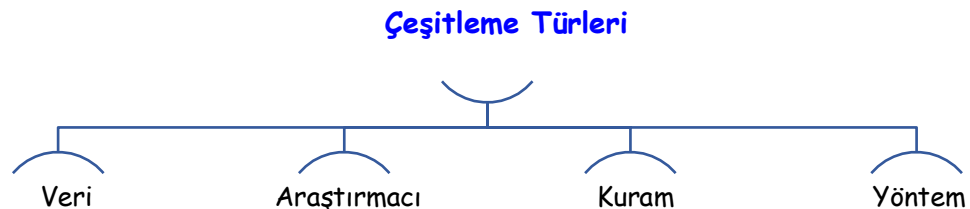
- Hikâyeyi anlatanlar ile araştırmacı arsında bir iş birliği ortaya çıkar.
- Bireylerin kimlikleri ve kendilerini nasıl gördüklerini ortaya çıkaran deneyimler ele alınır.
- Farklı veri toplama teknikleribir arada kullanılabilir.
- Araştırmacının hikâyeyi kronolojik sıraya koyması önemlidir
- Gerekirseyeniden hikâyeleme ile doğru sırayı yakalamak gerekir.
- Analizinde tematik (neler söylendiği), yapısal (söylenenlerin arkasındaki gerçeklik/doğa) veya diyalojik/performans (hikâyeyi kimin yönlendirdiğine bağlı) yöntemler kullanılabilir.

Anlatı araştırmasının türleri ise otobiyografi, biyografi, hayat hikâyesi, kişisel hikâyeler ve sözlü tarihtir

Anlatı araştırmasının veri toplama teknikleri; alan notları, günlük kayıtları, görüşme, hikâye anlatma, yeniden hikâyeleştirme, sözel tarih vb.

7. Karma Araştırmalar

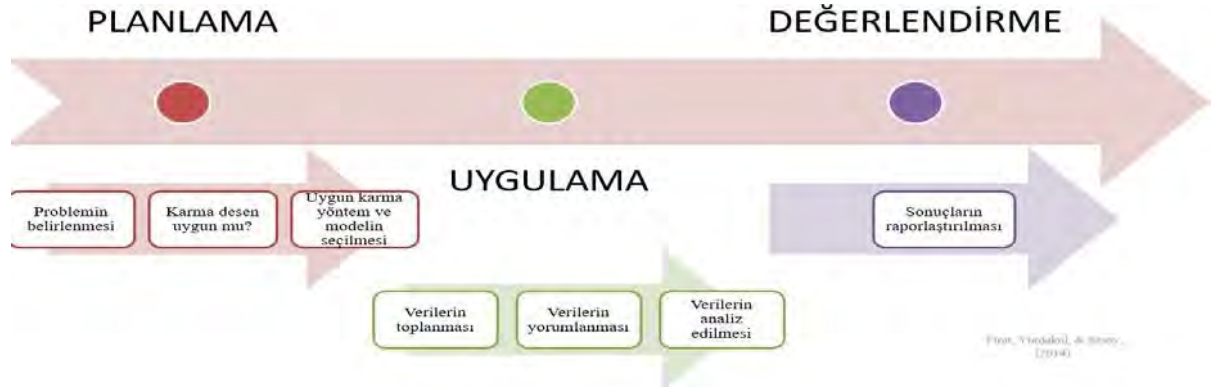
- Genel olarak karma yöntem araştırmalarının kullanım yerleri ve amaçları şu şekilde sıralanabilir:
 - ➡ Ölçek, anket formu ve diğer veri toplamaaraçlarının geliştirilmesi ve iyileştirilmesinde, geliştirme, uygulama ve değerlendirmeçalışmalarında,
 - ➡ Verilerin onaylanması ve çapraz doğrulamasında,
 - ➡ Aynı konuların farklıyönleriyle incelemesinde, farklı açılardan karmaşık olguların keşfedilmesinde ve tek biryöntemle elde edilen bulgularının araştırılması veya test edilmesinde.
- Johnson ve Onwuegbuzie (2004) ise karma yöntem araştırmalarının **iki temel amacının** olduğunu vurgulamıştır: **(1) Çeşitileme ve tamamlayıcılık**: Nicel ve nitel yöntemler uygulayarak elde edilen sonuçları doğrulanmak veya geliştirmektedir. **(2) Başlatma, geliştirme ve genişletme**: Nicel ve nitel yöntemler uygulanarak elde edilen sonuçlardan yararlanarak yeni araştırma soruları türetmektir.

şekil 4. Çeşitileme olarak da isimlendirilen zenginleştirme (triangulation) türleri

Karma Desen Türleri; Zenginleştirilmiş desen (triangulation design), açıklayıcı desenler (explanatory design), keşfe yönelik/keşfedici desen (exploratory design) ve gömülü desen (embedded design). Veri, araştırmacı, kuram ve yöntem ile çeşitileme yapılabilir

Karma Yöntem Araştırmasının Aşamaları Nelerdir?

Şekil 5. Karma yöntem araştırmalarında izlenebilecek adımlar

Nitel ve Nicel Yaklaşımın Özelliklerinin Karşılaştırılması

Özellik/	Durum	Eylem	Fenomenoloji	Etnografi	Anlatı
Odak	Durum veya çoklu durumlar derinlemesine betimleme	Öğretmenin mesleki gelişimine, öğrencinin öğrenmesine ve eğitimin sosyal meselelerine katkı sağlayacak sosyal bağlamı inceleme	Deneyimin özünü kavrama	Aynı kültürü paylaşan bir grubu betimleme	Bireyin hayatını araştırma
Analiz birimi	Bir olayı, programı, faaliyeti veya birden fazla bireyi araştırma	Araştırmacı bağlamın içinden olmak* koşulu ile eğitimle ilgili olanlarda öğretmen, öğrenci, yönetici, sosyal çevreyi araştırma	Ortak deneyime sahip birkaç bireyi araştırma	Aynı kültürü paylaşan bir grubu araştırma	Bir veya birden çok bireyin hayatını araştırma
Veri toplama şekilleri	Mülakatlar*, gözlemler, dokümanlar, insan ürünü eserler (çoklu kaynak)	Görüşmeler, gözlemler, dokümanlar	Mülakatlar*, dokümanlar, gözlemler, sanat eserler	Gözlemler * ve Mülakatlar* alanda geçirilen süre içinde ulaşılabilen diğer kaynaklar	Mülakatlar* ve Dokümanlar*
Veri toplama stratejileri	Durumun betimlenmesi, durum temaları ve çapraz durum temaları üzerinden veri analizi	Eylem planları yoluyla içerik analizi*, söylem analizi vb. ile bağlamın betimlenmesi, sistematik veri toplama	Önemli ifadeler, anlam birimleri, metinsel ve yapısal betimlemelerle "öz"ün betimlenmesi	Aynı kültürü oluşturan grubu betimleyerek temalar oluşturarak veri analizi	Öyküler için verileri analiz etme, öyküleri "yeniden hikâyeleme" ve temalar geliştirme, kronolojiye başvurma
Yazılı rapor	Bir veya birden çok durumun detaylı analizi	Mesleki gelişime katkı sağlayacak bağlamın genelleme kaygısı ile betimlenmesi ve raporun yaygınlaştırılması	Deneyimin "öz"ün betimlenmesi	Aynı kültürü oluşturan grubun nasıl çalıştığını betimleme	Yaşam öyküleri hakkında anlatı geliştirme

Bilimsel Araştırma Etiği

1. Genel bilimsel araştırma etiği ile ilgili ilk söylenecek unsur, araştırmanın alanyazın taramasının detaylı yapılarak sağlam temellere oturtulması; sonrasında doğru araştırma yönteminin benimsenmesi ve tüm sürecin araştırma ekibi ile paylaşılmasıdır.

Temel etik ilkelerini **beş başlıkta** sıralamaktadır: Kişiye saygı (özerklik), yararlılık, zarar vermeme, adalet ve bütünlük ve dürüstlük. bozulmamasına işaret edilmektedir.

2. Araştırma-Katılımcı Etiği katılımcının araştırmaya katılımının seçim hakkının kendisinde olduğunu bilmesi sağlanmalıdır. İçerisinde araştırmanın amacı, yapısı ve süresi açıklanmalı; süreç doğru bir şekilde tanımlanmalı; faydaları, riskleri, süreçte ve sonrasında bireye olan etkisi, sürecin herhangi bir anında çekilebileceği gibi bilgileri içeren aydınlatılmış onam formuna sözel veya yazılı onay alınmalıdır.

3. Yayın etiği TÜBİTAK'ın etik ihlallerine ilişkin listeleri vardır: Bir araştırmanın olmayan verileri üretmek (**uydurma**); sonuçları, materyalleri değiştirmek (**çarpıtma**); başkasının ürünlerini atıf yapmadan kullanmak (**aşırma**); aynı çalışmaya başka başka yerlerde yayımlamak (**dublikasyon**); bütünü parça parça yayın hâline getirmek (**dilimleme**); araştırma desteğini belirtmemek; yazarlarının isim sırasını değiştirmek, yazar olmayan birini göstermek; yayınlanmamış başka birine ait çalışmayı kendine mal etmek.

Verilerin Toplanması

Veri toplama araçlarını **araştırmacı tarafından doldurulan** (derecelendirme ölçekleri, görüşme çizelgeleri, gözlem formları, çeteleme, performans kontrol listeleri, zaman ve hareket kayıtları (loglar)) **ve denekler tarafından doldurulan** (anketler, öz değerlendirme kontrol listeleri, tutum ölçekleri, kişilik envanterleri, başarı/yetenek testleri, performans testleri) **testler olarak ikiye ayırabiliriz.**

Geçerlik

Geçerlik, belli araçları kullanarak elde edilen bilgilerin **araştırmanın amaçlarına hizmet etmesidir.** Başka bir deyişle geçerlik, ölçülmek istenen özelliğin ölçülebilme derecesidir. Geçerliğe ilişkin kanıtlar, elde edilecek verilerin ve bu veriler doğrultusunda elde edilecek olan sonuçların geçerliliğine ilişkin kanıtlar bulmaktır.

Geçerlik Türleri	
Kapsam Geçerliği	İçeriğin uzman görüşüne dayalı değerlendirilmesi
Ölçüt Geçerliği	Test puanlarının, ölçüt puanları ile ilişkili olması, Eş zaman/hâlihazır/uygunluk geçerliği (ölçüt aynı veya yakın bir zamanda ölçülmüşse) Yordama geçerliği (ölçüt daha sonra ölçülmüşse)
Yapı Geçerliği	Testten elde edilen puanlar, testin ölçtüğünü varsaydığı kavramı/yapıyı ölçüyor mu? Test ölçtüğü özelliği nasıl bir yapısal model içinde ölçüyor?
Görünüş Geçerliği	Teste ilişkin teknik olmayan bir özelliktir. Bir ölçme aracının ismi, açıklamaları ve sorularıyla ölçmeyi amaçladığı özelliği ölçüyor görünmesi durumudur.

Kapsam geçerliği, araçta yer alan maddelerin aracın ölçme amacına uygun olup olmadığının incelenmesidir. **Ölçüt geçerliğinde** mevcut araçtan elde edilen puanlarla diğer araçlardan elde edilen puanlar arasındaki ilişki incelenir.

Yapı geçerliği, araç ile ölçülmek istenen psikolojik yapı ve özelliklerin doğasını ifade eder.

Geçerliği Etkileyen faktörler : Ölçme sonuçlarının güvenilirliği, ölçme yöntemi ve madde sayısı, puanlayıcı yanlılığı ve uygulama koşulları geçerliği etkileyen faktörlerdir.

Güvenirlik

✚ **Kuder Richardson (KR-20)**, bir test maddesine verilen cevaplar 1 (doğru) ve 0 (yanlış) ile puanlandığında veya evet/hayır gibi iki seçeneekli olması durumunda kullanılır.

✚ **Cronbach Alpha (α)**, test puanlarının güvenilirliğinin bir alt kestiricisi olarak kullanılır. Özellikle cevapların derecelendirme ölçeğinde de edildiği durumlarda sıklıkla kullanılır.

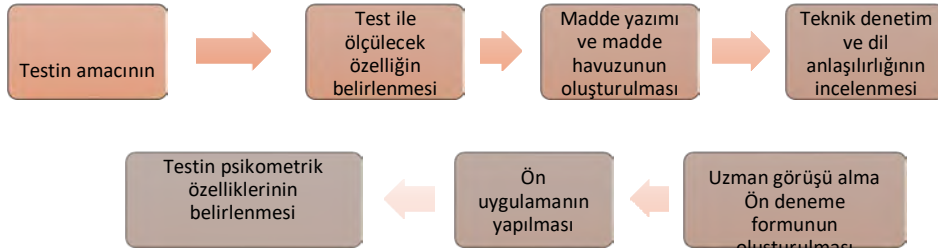
✚ **Testi yarılama** (eş değer yarılar) yöntemi, testin iki eş (paralel) formundan elde edilen puanlar arasındaki korelasyona dayalı olarak testin tümü içingüvenirlik tahmini yapılmasını tanımlar.

✚ **Eş formlar yönteminde**, bir aracın iki farklı eş formu aynı gruba aynı zaman diliminde veya kısa aralıklarla uygulanır. İki ölçümden elde edilen puanlar arasındaki hesaplanacak ilişki katsayısı yüksekse güvenilirlik de yüksektir.

✚ **Test tekrar test yöntemi**, aynı aracın aynı gruba belli aralıklarla uygulanmasıdır. Uygulama sonunda iki ölçümden elde edilen puanlar arasındaki korelasyon hesaplanır. Bu işlemin amacı zamana bağlı değişmezliği göstermektir. **Değerlendirmeciler arası tutarlılık**, çok sayıda objenin belli bir özelliğe ne derece sahip olduğuna ilişkin iki veya daha fazla bağımsız gözlemcinin verdiği puan-ların güvenilirliğini incelemede kullanılır.

✚ **Güvenirliği etkileyen faktörler** ölçme aracına ilişkin faktörler, testi alan birey ve gruba bağlı faktörler ile uygulama koşulları ve zamandır.

✚ **Madde gücülüğü** başarı ve yetenek testlerinde **doğru cevaplama oranını** ifade ederken madde ayırt ediciliği ise her bir maddenin grupları birbirinden ne kadar ayırt ettiğini gösterir

Şekil 6. Test/ölçek geliştirme aşamaları

Şekil 7. Test/ölçek uyarlama aşamaları

Gözlem ve Görüşme

Yapılandırılmamış gözlem, gözlemciye bilgi toplamada ve kaydetmede özgürlük sağlayan bir tür gözlem yöntemidir. **Yapılandırılmış gözlemde** ise gözlenecek şeyle ilgili daha iyi bir yapılanma, yönelim ve sistematik bir yaklaşım kullanılmaktadır. Yapılandırılmış görüşmede, araştırmacının belirli bir sırayla önceden hazırlamış olduğu sorular vardır. Yapılandırılmamış görüşme, araştırmacıya konuyla ilgili olabilecek maddelerin sorulmasında büyük serbestlik sağlar. Sorular ve sıralamaları sabit değil-dir, görüşme sırasında gelişebilir. Yarı yapılandırılmış görüşme, hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir.

Bilimsel Raporun Bölümleri

Başlık kullanmanın temel amacı, çalışma hakkında okuyucuya bilgi vermektir.

Özet bölümü kısa, ayrıntılı ve çok yönlü olmalıdır. Özet; araştırmanın amacını, içeriğini ve yöntemini yansıtmalıdır. Özet 120 kelimeyi geçmemeli ve özete en önemli olan bilgiyle başlanmalıdır.

Giriş bölümünde çalışmanın problemi sunulur, tanıtılır. Bu kısımda alanyazın tartışılır ancak ayrıntılı bir tarihsel incelemeye gidilmemelidir. Önceki çalışmalarla mevcut çalışma arasındaki mantıksal ilişkiler kurulur. Ardından problem, okuyucuların anlayabilmesi için yeterince açık ve anlaşılır şekilde ortaya konulmalıdır.

Yöntem bölümünde araştırmanın nasıl yürütüldüğüne ilişkin detaylar yer alır. Yöntem bölümünde araştırmanın desenini, çalışma grubu/örnekleme, veri toplama araçları ve süreci, veri analizi ve uygulama süreci detaylı olarak açıklanır.

Bulgular bölümünde, toplanan verilerin analizine ilişkin istatistiksel sonuçlar özetlenir.

Tartışma bölümünde, çalışmanın soruları/hipotezleri ile ilgili değerlendirme ve yorumlar yapılır. Yapılan çalışmanın bulguları ile diğer çalışmalar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar, çalışmanın sonuçlarını aydınlatır ve doğrular.

Kaynaklar listesinde, çalışmada kullanılan kaynakların tamamı yer almalı ve kaynaklar listesindeki kaynaklara da metin içinde atıf yapılmalıdır. Tüm kaynaklar çift satır aralığı ile yazılır.

Ekler,

Yazar notu,

Yazım Kuralları

Gerek tezler gerek bilimsel makalelerde genellikle APA (American Psychological Association) 6 veya APA 7 atıf stili kullanılır

✎ Her bir sayfanın üst, alt, sağ ve solundan 2.54 cm boşluk bırakılmalıdır.

✎ APA (Amerikan Psikoloji Derneği) 6'ya göre 12 punto Times New Roman serif'li (Serifli yazı karakteri, karakterlerin kenarlarındaki tırnağı ifade etmektedir).

✎ APA 7 ile birlikte dijital ekranlarda kolay okunabilen sans serif yazı tipleri de kullanılabilir hâle gelmiştir: Arial 11, Calibri 11, Computer Modern 10, Georgia 11, Lucida Sans Unicode 10 ve Times New Roman 12.

✎ Sıkıştırılmış yazı karakterleri ya da kelime ve harfler arasındaki boşluğu azaltan özellikler kullanılmamalıdır. (Sıkıştırılmış yazı karakterleri ya da kelime ve harfler arasındaki boşluğu azaltan özellikler kullanılmamalıdır.)

✎ Rakam olarak kullanılan "0" ile harf olan "o" birbirinin yerine kullanılmamalıdır. Kelimeler satır sonunda kesinlikle bölünmemelidir.

✎ Satır aralığı özelliklerini çift (tezlerde 1,5) olarak düzenlemek gerekir.

✎ Yazılar sola hizalı olacak şekilde yazılmalı, sağ kenar girintili olarak bırakılmalı ve kelimeler satır sonunda kesinlikle bölünmemelidir. (Tezler için iki yana yaslanmalıdır.)

✎ Ofis yazılımlarımızdan Kelime İşlemci programımız İngilizce ise ondalığı. (nokta), Türkçe ise , (virgül) ile yazmamız gerekir. Bilimsel raporumuz tez ise bu değerler ilgili enstitünün belirlediği kurallar çerçevesinde düzenlenir. Sayfa numarası, sayfanın sağ üst köşesine (tezlerde ise sağ alt köşe veya alt orta) yerleştirilmelidir.

✚ Üst bilgi olarak eklenecek olan başlık, çalışmanın başlığının ilk iki veya üç kelimesinden oluşur ve üst bilgi olarak sağ üst köşeye, sayfa numarasından önceye yerleştirilir. (Tezlerde gerek yok.) Dergilerde sayfa numarası ile üst bilgi olarak eklenen başlık arasında 5 karakterlik boşluk bırakmak gerekir.

✚ APA stiline genel kurallarına göre 10 ve 10'unun üzerindeki sayılar rakam ile, 10'un altındaki sayılar ise yazı ile ifade edilmelidir. Fakat bu kuralın uygulanmadığı bazı istisnai durumlar da vardır.

- ➡ 10'un altındaki sayılar, 10 ve üzerindeki sayılarla karşılaştırıldığında ve diğer sayılarla aynı paragrafta yer aldığında bu sayılar rakamla gösterilir.
- ➡ Sayı ölçme biriminden önce kullanılıyorsa rakamla gösterilir.
- ➡ İstatistiksel veya matematiksel fonksiyonlar, kesir ya da ondalıklar, yüzdelere ve oranlar sayı ile gösterilir.
- ➡ Zaman, gün, yaş, örneklem veya nüfus büyüklüğü, katılımcıların miktarı, ölçek noktaları ve puanları, para miktarları ve sayı olarak kullanılan sayılar rakam ile gösterilir.

✚ APA 6'ya göre çalışmanın özet bölümündeki tüm sayılar rakamla gösterilir.

✚ Matematiksel ifadeler metin içinde belirtilirken okunaklı olabilmesi için her bir ifadede sonra boşluk bırakılmalıdır.

$a + b = c$ 'nin okunması $a+b=c$ 'nin okunmasına göre daha kolaydır.

✚ Şekiller ve tablolar gerçekten gerekli ise kullanılmalı, metni tekrar etmekten fazlası olmalıdır.

✚ Şekilleri, görselleri eklerken ne ifade etmek istediğimizi, gerçekten şekle ihtiyaç olup olmadığı, ne tür bir şeklin ihtiyacımızı karşılayacağını göz önünde bulundurmak gerekir. Eğer şekil metni tamamlıyorsa ya da metin içinde uzun bir tartışmayı engelliyorsa şekil kullanmak, bilgiyi sunmanın en etkili yoludur.

✚ Başka bir çalışmadan iki türlü aktarma yapılabilir. Biri; diğer çalışmalardan bilgiyi araştırmacının kendi dilinde özetlemesi ki buna dolaylı aktarma/alıntı denir. Diğeri de diğer çalışmalardan herhangi bir değişiklik yapılmadan aktarılması ki bu doğrudan aktarma/alıntıdır.

Kaynak Gösterimi

Yazarlar kaynakları gösterirken sağduyulu olmalı ve yalnızca yaptıkları araştırmada ve makalenin hazırlanmasında kullandıkları kaynakları göstermelidirler. Her bir kaynak genellikle yazar, yayımlanma tarihi, başlık, yayımlanma yeri bilgilerini içerir. Yazarlar kaynaklar listesinde bulunan tüm bilgilerden sorumludurlar. Sosyal Bilimler alanında en sık kullanılan Amerikan Psikoloji Derneği tarafından belirlenen kaynak gösterimine ile ilgili kurallara (APA6) yer verilmiştir.

Kaynakların Metin İçinde Gösterimi

✚ Tek Yazarlı Bir Çalışma

- Kılıç (2006) iki farklı çoklu ortamı karşılaştırdığı çalışmada
- Bu çalışmada iki farklı çoklu ortam karşılaştırılmış. (Kılıç, 2006)

✚ Üç, dört ya da beş yazarlı bir çalışma

- Büyüköztürk, Akgün, Demirel, Karadeniz ve Kılıç (2022) çalışmalarında
[Metin içinde kaynağın ilk gösterildiği yerde yazarların tamamı verilir].
- Büyüköztürk vd. (2006) çalışmalarında
[Kaynağın ilk geçtiği yerden sonraki paragraflardaki gösterimi.]

✚ Altı ya da daha fazla yazarlı bir çalışma kaynak olarak gösterildiğinde metin içinde alıntının yapıldığı ilk yerde yalnızca ilk yazarın soyadı verildikten sonra "vd." eklenir ve virgülden sonra çalışmanın yayın yılı verilir.

✚ Grupların Yaptığı Yayınlar

- Alıntının yapıldığı ilk yerde: (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2015)
- Sonraki alıntılarda: (YÖK, 2015)

- ⌘ **Aynı Parantez İçinde İki ya da Daha Fazla Çalışmanın Kaynak Olarak Gösterilmesi** : Aynı yazarın birden fazla çalışması aynı parantezde kaynak olarak gösterileceğinde ise yıllara göre sıralama yapılır. Baskıda olan yayınlar en sona eklenir.

- (Kılıç Çakmak ve Karataş, 2020, 2021)
- (Karataş, 2010, 2020, baskıda)

- ⌘ Aynı yazarın aynı yılda yayınlanmış birden fazla yayını kaynak olarak gösterileceğinde yayın yıllarının yanına sırasıyla a, b, c ve diğer harfleralfabetik olarak eklenir.

- ☒ (Kılıç Çakmak, 2004a, 2004b, 2004c; Kılıç, 2004, baskıda-a, baskıda-b)

- ⌘ Farklı yazarlara ait iki ya da daha fazla çalışma aynı parantez içinde kaynak olarak gösterileceğinde yazarların soyadlarına göre alfabetik sırada verilir. Kaynakların arasına noktalı virgül eklenir.

- ☒ (Karataş, 2018; Kılıç, 2003; Kılıç Çakmak, 2020)

Kaynaklar listesinin düzenlenmesi

- ⌘ **Sürelî yayınlar:** Yazar, A. A., Yazar, B. B. ve Yazar, C. C. (2004). Makalenin adı. *Sürelî Yayının Adı*, xx, xxx-xxx.

- ⌘ **Süresiz yayınlar:** Yazar, A. A.(2004). Çalışmanın adı. Yer: Yayınevi.

- ⌘ **Kitap bölümü:**

Yazar, A. A. ve Yazar, B. B. (2004). Bölümün adı. A. Editör, B. Editör ve C. Editör. (Ed.), Kitabın adı (s. xxx-xxx). Yer: Yayınevi.

- ⌘ **Çevrim içi sürelî yayınlar:**

Yazar, A. A., Yazar, B. B. ve Yazar, C. C. (2004). Makalenin adı. Sürelî Yayının Adı, xx, xxx-xxx. [http:// xxxxxx.com](http://xxxxxx.com) adresinden alınmıştır.

- ⌘ **Çevrim içi dokümanlar:** Yazar, A. A. (2002). Çalışmanın adı. <http:// xxxxxx.com> adresinden alınmıştır.

Yayın türü	Kaynaklar listesindeki gösterimi	Metin içindeki gösterimi
Kitap	Karasar, N. (1999). <i>Bilimsel araştırma yöntemi</i> . Ankara: Nobel yayın dağıtım.	Karasar (1999) şeklinde belirtmektedir. olarak belirtilmiştir (Karasar, 1999).
Kitap bölümü	Şimşek, N. ve Kılıç, E. (2004). Davranışçı öğrenme kuramları. A. Ataman (Ed.), <i>Gelişim ve öğrenme</i> (s. 297-315). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.	Şimşek ve Kılıç (2004), davranışçılığı şeklinde tanımlamaktadırlar. Davranışçılık,..... olarak tanımlanmaktadır (Şimşek ve Kılıç, 2004).
Makale	Kılıç Çakmak, E. (2007). Arayüz tasarımı yeni bir yaklaşım: Paralel öğretim tasarımı. <i>Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 27(1), 1-22.	Paralel tasarım, Kılıç Çakmak (2007) tarafından şeklinde tanımlanmaktadır. Paralel tasarım,..... şeklinde tanımlanmaktadır (Kılıç Çakmak, 2007)
Tez	Kılıç, E. (2002). <i>Web temelli öğrenmede baskın öğrenme stiline öğrenme etkinlikleri, tercihi ve akademik başarıya etkisi</i> . Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.	Kılıç (2002) tarafından yapılan tez çalışmasında ile ilgili önerilerde bulunulmuştur. ile ilgili önerilerde bulunulmuştur (Kılıç, 2002).
Elektronik Kaynak	Kılıç, E. (2000). Araştırmaların önemi www.gazi.edu.tr/web/ekilic adresinden alınmıştır.	Kılıç (2000), araştırma yapmanın önemini şeklinde vurgulamaktadır. Araştırma yapmanın önemi..... şeklinde vurgulanmaktadır (Kılıç, 2000).

Girişimcilik ve Yenilikçilik

Girişimcilik

Öğretmen Girişimciliğini üç başlıkta ele alabiliriz: 1. Girişimcilik Eğitimi ve Pedagojisi; 2. Girişimde Bulunma, İş Geliştirme ve Kurma; 3. Girişimci Yetkinlik ve Davranışlar.

Öğretmenlerin **girişimci davranışları**: fırsatları tanıma (risk alma), inisiyatif alma ve risk yönetimi, inovasyon, bir projeyi planlama ve yönetme yeteneği ve dış kaynak arayışı olarak sıralanabilir

Şimdiye kadar girişimcilik ile ilgili ülkemizde neler yapılmış? MEB, Talim Terbiye Kurulu, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK), Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (BSTB) ve TÜBİTAK'ın çalışmaları bulunmaktadır. Eylem Planı'nda (2014-2018), MEB Stratejik Planı'nda (2010-2014), Onuncu Kalkınma Planı'nda yer almıştır. **KOSGEB** tarafından Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı (GİSEP) oluşturulmuştur.

Yenilikçilik (İnovasyon)

Eğitim araştırmaları açısından yenilik, belirli bir birey veya grup açısından yeni olan ve benimsenmesiyle/kullanılmasıyla birlikte değişime neden olan şey veya fikirdir.

Mohanty'nin (1999) işletmelere göre ele aldığı yeniliğin var olma durumunu (Köse, 2012) okullara yorumlayacak olursak:

- Teknolojik yenilikler, teknolojik olmayan yeniliklere göre daha hızlı benimsemektedir.
- Tamamen yeni/önceden denenmemiş yenilikler olabileceği gibi sadece o okul için yeni olan yenilikler yapılabilir.
- Okullarda gelişigüzel yenilik yapılmaz; okulun mevcut ve geçmiş olanakları dikkate alınır.
- Yenilikler okulun içerisinde geliştirilebileceği gibi dışarıdan da alınabilir.
- Yenilikler, okul içinden çıkıyorsa, benimsenmesi daha kolay olacaktır.
- Okulun ekonomik koşulları ve iç politikaları yeniliklerin benimsenmesinde etkisi vardır.

Rogers (1995), yeniliğin kabulünde dört farklı insan bakış açısı olduğunu öne sürer: 1.Yenilikçiler , 2. çabuk benimseyenler , 3. erken çoğunluk ve geç çoğunluk , ve 4.yavaş ilerleyenler . Yeniliğin kabul edilmesi için **karmaşıklık** düzeyinin mevcut bilgi ve becerilerle uyumlu olması, benimsemeden önce **deneme** imkânının olması ve sonuçlarının başkalarının **gözlemlenebilir** olması beklenir.

Proje Yönetimi

Proje Nedir?

Program, ortak hedefe yönelik sonuçların elde edilmesi amacıyla bir grup projenin düzenli olarak yürütülmesidir.

Proje, özgün bir ürün, hizmet veya sonucu yaratmak için yürütülen geçici bir girişimdir (PMI). İnsan ihtiyaçlarını karşılayacak mal ve hizmetlerin üretimini sağlayacak yeni birimlerin oluşturulması amacıyla kaynakların belli bir sistematik çerçevesinde harcanmasıdır.

Neden projeye ihtiyaç duyulur?

- ✘ Birden çok işletmenin ve çok kişinin iş birliği yapması gereken durumlarda,
- ✘ Birbirinden farklı fakat birbiriyle ilişkili olan kişilerin görevlere ayrılmasında
- ✘ İlk kez yapılacak olan işlerin planlama ve uygulamasında,
- ✘ Belirli bir sürede bitirilmesi zorunlu işlerde projeye duyulan ihtiyaç artar ve önem kazanır.

Projenin Özellikleri

1. **Geçici** - Tanımlanmış bir başlangıç ve bitiş vardır.
2. **Girişim (Çaba)** - Faaliyetlerin yürütülmesi için insan gücüne, kaynağa ve ekipmana ihtiyaç vardır. Girişim bir takım ya da kuruluş tarafından yürütüldüğü için projeler amaçlı ve planlı olaylardır.
3. **Özgün ürün, hizmet** - Projenin sonucu olarak elde edilen değer sadece bir kere yaratılır.
4. Projeler, faydalı mal ya da hizmet üretiminde kullanmak amacıyla yeni ya da ek üretim kapasiteleri yaratır.
5. Rutin yapılan işlerden farklı olması gerekir

Proje Yönetimi: Paydaşların beklentilerine ulaşmak veya daha fazlasını sağlayabilmek için yürütülen faaliyetlere bilgi, beceri, araç ve tekniklerin uygulanmasıdır.

Proje Yönetiminin Faydaları:

- Amaç ve hedeflere ne zaman ve nasıl ulaşılabileceğini önceden gösterir.
- Sürekli raporlama ihtiyacı minimuma iner.
- Zaman önceden belirlenir, Maliyet önceden belirlenir, Gerekli kaynaklar ortaya çıkar.
- Kontrol sisteminin kurulmasını sağlar, Görevlerin organizasyon şemasını gösterir.
- Ekip üyelerinin proje süreci konusunda gelişmesini sağlar.

Başarılı bir proje için; Paydaşları iyi belirlemek, ihtiyaçlarını tanımlamak, bu ihtiyaçları etkili bir şekilde yönetmeye çalışmak gerekir.

Proje Yöneticisi : Ekibin hangi niteliklere sahip kişilerden oluşacağını belirlemek, ekip üyelerine görevlerini ve sorumluluklarını bildirmek, ekibin gerekli kaynaklara ulaşmasını ve gerekli eğitimleri almasını sağlamak ve ekibin proje ile ilgili görevlerini yerine getirmelerini sağlamak proje yöneticisinin sorumlulukları arasındadır.

Proje Yönetimi Sürecindeki Bilgi Sahaları

- ☑ **Temel Bilgi Sahaları :** Kapsam Yönetimi, Zaman Yönetimi, Maliyet Yönetimi, Risk Yönetimi, Entegrasyon Yönetimi, İletişim Yönetimi
- ☑ **Destekleyici Bilgi Sahaları:** İnsan Kaynakları Yönetimi, Kalite Yönetimi, Tedarik Yönetimi

Proje Yaşam Döngüsü : Projenin fikir olarak doğmasından uygulamanın değerlendirilmesine ve kapanışına kadar geçen süre "**proje planlama süreci**" olarak adlandırılır. Projenin fikir olarak doğuşundan planlanmasına, uygulanmasına, kontrolüne ve kapanışına kadar geçen aşamaların bütününe "**proje yaşam döngüsü**" denmektedir.

Proje Yaşam Döngüsü

Proje yaşam döngüsü (Proje yönetimi süreci) başlangıç, planlama, uygulama, kontrol ve kapanış olmak üzere beş aşamadan oluşur.

1. Başlangıç : Proje fikrinin ortaya atılarak tartışıldığı, değerlendirildiği ve şekillendirildiği dönemdir. Proje fikirlerini belirlemek, maliyetlerini kabaca tahmin etmek ve ön elemeye tabi tutmak başlangıç aşamasının en önemli bölümünü oluşturur.

2. Planlama : Başlangıç aşamasında belirlenen **proje fikri detaylandırılır**. Proje sürecinde yapılması gereken **tüm faaliyetler, bu faaliyetlerin zamanlanması, bütçelendirilmesi** ve kaynakların belirlenmesi bu aşamada yapılır.

Planlamanın Önemi:

- Projenin bütünü hakkında açık olarak fikir verir.
 - Kaynakların **ne zaman ve nasıl** kullanılacağını gösterir.
 - İşlerin birbiriyle ilişkisini gösterir.
 - Planlanan ve gerçekleştirilen faaliyetler arasında **karşılaştırma yapma ve gerekli düzeltme-düzenlemeleri** yapma imkânı tanır.
 - Proje sürecinde ihtiyaç duyulan **kaynak, zaman ve maliyetin** ortaya çıkmasını sağlar.
- ➡ Proje yönetimi sürecindeki temel faktörler olan **kapsam, zaman ve bütçeye** ilişkin ayrıntılar planlama aşamasında detaylı bir şekilde planlanır.

3. Uygulama : Proje yöneticisi ve ekip üyeleri **birçok teknik ve örgütsel düzenlemeleri** yapar ve yönetir.

4. Kontrol : Bu aşamada proje kapsamındaki ilerleme, **değişik izleme ve ölçüm yöntemleri** ile düzenli olarak denetlenir. Sapmaların belirlenmesi hâlinde **düzeltilici önlemlerin alınması** ve proje hedeflerinin bütçe çerçevesinde gerçekleştirilmesi sağlanır.

5.Kapanış

Çevrim İçi Proje Yönetim Araçları

Çevrim içi proje yönetim araçları projeye ilişkin tüm dokümanların bir arada tutulmasını ve kolay erişimini sağlar, bu dosyaların sürümlerinin takibi kolay olur. Birçok çevrim içi proje yönetim aracı bulunmaktadır: [ClickUp](#), [Wrike](#), [monday.com](#), [Kissflow Project](#), [nTask Manager](#), [Zoho Projects](#), [MeisterTask](#), [Freedcamp](#) ve [ActiveCollab](#) bunlardan bazılarıdır.

TÜBİTAK Destekleri

TÜBİTAK'ın Öğretmenler için desteklerine erişmek için <https://www.tubitak.gov.tr/tr/> adresinden Destekler sekmesi ve Sonrasında Bilim ve Toplum Başlığı seçilmelidir.

4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları; 4006 TÜBİTAK Bilim Fuarları Destekleme Programı ve 4008 Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Kapsayıcı Toplum Uygulamaları öğretmenlerin başvurabileceği programlardır.

Öğretmenlerimiz öğrencilerini de çeşitli araştırma projeleri yarışmalarına yönlendirebilir. Bunlar: **2204-B Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması, 2204-A Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması, 2204-C Lise Öğrencileri Kutup Araştırma Projeleri Yarışması ve 2204-D Lise Öğrencileri İklim Değişikliği Araştırma Projeleri Yarışması'dır.** İlgili bağlantılara tıklanarak Proje Rehberlerinden gerekli bilgiler edinilebilir. Her bir yarışma için Çağrı Duyurusu

Avrupa Birliği Destekleri

Türkiye Ulusal Ajansı, Eğitim, gençlik ve spor alanlarındaki AB programlarını yürüterek kurum ve kuruluşlar ile vatandaşlarımızın bu programlardan yararlanmasını sağlamayı amaçlar (<https://www.ua.gov.tr/>).Ulusal Ajansın hâlihazırda 4 başlık altında sunduğu fırsatlar vardır. Bunlar:

Ulusal Ajans Fırsatları

1. Gençler/Gençlik Çalışanları
2. Eğitim Alanlar
3. Eğitim Verenler
4. Kurum/Kuruluşlar

1. Gençler/Gençlik Çalışanları için Fırsatlar

- ➡ Bu hibe programının amacı eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında bilgi alışverişi ve yenilikçi politika geliştirme, politika diyalogu ve uygulaması için imkân sağlar.
- ➡ Politika yapıcılarla gençleri bir araya getiren Gençlik Diyalogları; öğretmen ve öğrencilere ve gençlere ve hatta gençlik çalışanlarına bir başka ülkede eğitim ve öğrenim imkânı tanır.
- ➡ 18-30 yaş arası gençlere kendi ülkelerinde gönüllü faaliyetlerinde yer almalarını sağlar. Bu fırsatın olanaklarına bakacak olursak; **staj hareketliliği, öğrenme hareketliliği, gönüllülük, ulusal faaliyetler, merkezi gençlik başvuruları, kısa süreli eğitim.**
- ➡ **Staj hareketliliği**, yükseköğretim veya mesleki eğitim görenler için sunulan bir fırsattır.
- ➡ **Öğrenme Hareketliliği** (<https://www.ua.gov.tr/programlar/gruplar/gencler-genclik-calisanlari-icin/ogrenme-hareketliliği/>) altında Yükseköğretim ve Gençlik Alanında Sanal Değişimler, Programla İlişkili Olmayan Üçüncü Ülkelerde Yükseköğretim Öğrenci Öğrenim Hareketliliği gibi farklı destek türleri vardır.

2. Eğitim Alanlar İçin : Bu başlık altına sunulan fırsatlar öğrencilere, öğretmenlere, gençlere bir başka ülkede eğitim ve öğrenim görme imkânı yenilikçi politika geliştirme, eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında bilgi alışverişinin teşvik edilmesini amaçlar.

3. Eğitim Verenler İçin: Bu fırsat; okul eğitimi, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve yükseköğretim alanında çalışan personelin yurt dışında öğretmenlik ve öğretimlik yaparak mesleki becerilerini geliştirmelerinde farklı hareketlilik ve görevlendirmeler için hibe sağlar.

4. Akreditasyon : AB Projeleri için akreditasyon, daha sonra yapılacak olan projeler için kurumunuzun tanınırlığını sağlamak üzere belgelendirilmesidir.

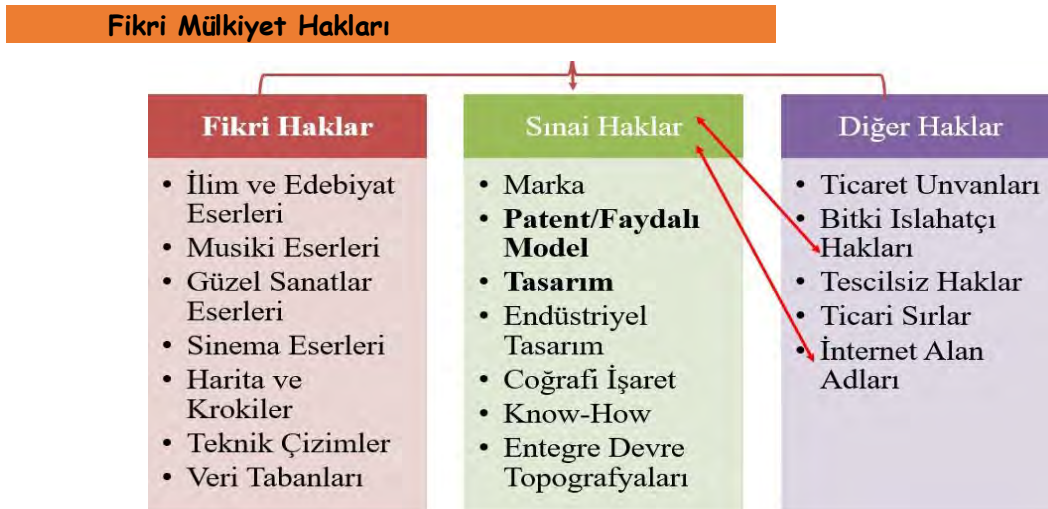
Ortaklıklar

Okul eğitimi alanında iş birliği programı olan **KA220-SCH** dışında, okul eğitiminde küçük ölçekli ortaklıklar **KA210-SCH**, mesleki eğitim küçük ölçekli ortaklıklar **KA210-VET** ve mesleki eğitim işbirliği ortaklıkları **KA220-VET** Erasmus+ Ülke Merkezli başvurulardandır ve öğretmenlerimize yöneliktir.

Fikri ve Sınai Haklar

Fikri mülkiyet, kişiye/kuruluşa ait fikir ürünüdür; bu kişi/kuruluş, bu fikir ürününü dileği zaman bir şarta bağlı kalmaksızın paylaşmayı/kullanıma açmayı belirli biçimlerde kontrol etmeyi tercih edebilir.

Sınai Mülkiyet; sanayide ve tarımdaki buluşların, yeniliklerin, yeni tasarımların ve özgün çalışmaların ilk uygulayıcıları adına tescil edilmesini ve böylece ilk uygulayıcıların ürünü üretme ve satma hakkına belirli bir süre sahip olmalarını sağlayan gayri maddi bir haktır .

➡ Fikri ve sınai mülkiyet hakları, ilişkin tüm özgün tasarımların (örneğin ürünler, yöntem, doküman, eser, vb.) ve bilgilerin (açık, örtük) kullanım, dağıtım, yayım ve satış gibi haklarıdır. Fikri hakların içerisinde **Telif hakları (copyrights)** vardır

➡ **Sınaî mülkiyet hakları** ise **patent, marka, faydalı model ve tasarım** gibi hakları kapsar.

➡ Fikri ve sınai hakların her ikisi de sürelidir. Her ikisinin ihlali durumunda hukuki işlem hakkı doğar, her ikisinin de alınma, satılma devredilme hakları mevcuttur. İzinsiz çoğaltılması her iki hak için de suç unsurudur

➡ İki hakkın farklılıkları arasında fikri haklar da tescil edilmesine gerek yokken sınai hakların Türkiye için Ankara'da bulunan Türk Patent ve Marka Kurumuna yurt dışı için PCT (Patent Cooperation Treaty), EPC (The European Patent Convention) gibi kuruluşlara başvuru yapılması gerekir.

➡ Fikri hakların eser olma niteliği, estetik kaygısı varken sınai hakların sanayide kullanılabilir olma zorunluluğu vardır.

➡ Sınai haklar içerisinde yer alan **patent**, bir problemin teknik çözümü anlamına gelen buluş için **istemler bazında gösteren teknik** bir belgedir.

➡ Bir okul için patent başvurusunda bulunuluyorsa okul yöneticisinin başvuru yapmak isteyen okul çalışanına yetki devri belgesini onaylayarak yüklemesi gerekir. Sisteme yüklenecek diğer belgeler, tarifname istem ve özettir

➡ Patentin yenilik, buluş basamağı, sanayiye uygulanabilirlik ve koruma süresi şeklinde dört özelliği vardır.

➡ Bununla beraber fikrî haklar, üreten kişinin yaşamı üzerine 70 yıl olarak belirlenmiştir. Kimi ülkelerde bu artı yıl: 50'dir (Esinoğlu, 2005).

Yaratıcı Ortaklık (Creative Commons)

Eserlerin internet ortamındaki kullanım koşullarının eser sahibi tarafından belirlenmesini sağlayan açık lisanslar topluluğudur (Creative Commons Türkiye, 2022). *CC lisansları, bir eserin kullanım koşullarının telif sahibi tarafından insan ve makine tarafından okunabilecek şekilde belirtilmesine aracı olurken kullanıcının telif sahibi ile iletişime geçmeksizin eserin kullanım koşullarını öğrenmesine olanak sağlar.*

